

Haar grootste liefde, boeken, liet ze achter samen met haar baan in de boekhandel. Dit om plaats te maken voor wat die leespassie nog zou overtreffen: de vriendschap met Congolese kindsoldaten in Zuid-Kivu. Nicole Nuyts, een blanke vrouw met als enige mogelijke ontspanning pinten pakken en over politiek palaveren als Afrikaan tussen de Afrikanen. Ze zou niet anders willen.

Lieve Wouters

NICOLE NUYTS

'Congo roept me als een onweerstaanbare drang'

MIDLIFECRISIS. Met een knipoog bestempelt Nicole Nuyts deze als schuldlige voor de plotse wending die ze haar leven gaf. Bijna tien jaar geleden vroeg de kranige dame tijdskrediet aan in haar geliefde boekhandel om naar Afrika te reizen. Of zat haar Ugandees fosterkindje er voor iets tussen?

Hoe het ook zij, na haar eerste bezoek ter plaatse had de Afrika-microbe haar goed beet. Ze moest en zou terugkeren. In baby's home, een weeshuis in hoofdstad Kampala, was ze welkom als vrijwilligster. Eén jaar werden er al gauw vijf. Maar dan was het tijdskrediet finaal op en Nicole platzak. Er zat niets anders op dan terug te keren naar haar Antwerpse boekenzaak.

Intensief solliciteren bij hulporganisaties in de hoop zo snel mogelijk weer naar Oost-Afrika af te reizen. Na anderhalf jaar had ze prijs. Met een partnerorganisatie van Jesuit Refugee Service, (JRS) de vluchtelingendienst van de jezuïeten, kon ze vertrekken bestemming Burundi. Haar opdracht: het sociale luik doen draaien van een kamp met ontheemden. Er was wel een kleuterschooltje, maar dat functioneerde niet naar behoren. Hetzelfde gold voor de gezondheidspost, de voedselbedeling aan de meest behoeftigen, tijdsbesteding voor de jongeren. Na twee maanden in Burundi riepen de jezuïeten haar echter naar Congo. Opdracht: stamp een project voor kindsoldaten uit de grond.

- Was je enigszins voorbereid op die taak?

Tijdens mijn eerste verblijf in Uganda had ik een Congolees leren kennen die zich in Noord-Kivu inzette voor kindsoldaten. Hij nodigde me toen uit om zijn project te bezoeken. Ik was danig onder de indruk van het initiatief, dat volledig op plaatselijke vrijwilligers steunde. Toen Jesuit Refugee Service me dus vroeg om in de zuidelijke provincie met kindsoldaten te beginnen, vond ik het niet meer dan logisch om het project van Noord-Kivu als richtlijn te nemen. Ik moest dus niet helemaal van nul beginnen. Toch was het

een sprong in het ongewisse, als enige blanke in een regio die ik nog niet kende. Maar ik heb zeventien fantastische, betrouwbare medewerkers van ter plaatse. Zij houden het project overigens draaiende tijdens mijn afwezigheid.

- De oorlog in Congo is voorbij. Er waren vrije verkiezingen en een eenheidsleger staat paraat. Hoe acuut is het probleem van kindsoldaten nog?

In Zuid-Kivu, een provincie aan de grens met Rwanda, zijn de Maimairebellen nog altijd actief. Iedere commandant heeft zowat zijn eigen territorium, wat hem macht

en vrijheid verschaft. De bevolking is niet echt tegen de militie gekant, omdat die opkomt voor de eigen volksgroep in een land met zoveel verschillende groepen. Haast iedere familie heeft wel een kind afgestaan aan de rebellen. Er is wel wat overredingskracht nodig om de rebellen te overtuigen hun wapens in te leveren en zich opnieuw te integreren in de burgermaatschappij.

De overheid werkt samen met ngo's om ze gevoelig te maken. De opvang van de kindsoldaten laat ze volledig aan caritatieve organisaties over. Meestal laten militieleden na een sensibiliseringsronde wat kinderen gaan. Anderen

maken zelf van kansen gebruik om te vluchten. Nog andere kinderen worden zomaar in de kampementen in de bergen achtergelaten. De rebellen weten immers ook wel dat het inlijven van minderjarigen niet hoort. Omdat velen de weg naar ons centrum niet vinden, gaan we ook zelf naar hen op zoek.

Over het algemeen loopt het ontwapenen redelijk vlot, hoewel nu weer nieuwe geruchten de ronde doen over een mogelijke invasie van Rwandezes. De kans bestaat dat de rebellen zich dan opnieuw gaan organiseren. Met alle gevolgen van dien.

- Ben je dan niet bang om terug te keren?

Eerlijk gezegd voel ik me nogal veilig tussen mijn Congolese vrienden en medewerkers. Ze zullen me wel beschermen als er gevaar dreigt. Het hoofdbureau van JRS bevindt zich in Bujumbura, de hoofdstad van Burundi. Ik ga er geregeld naartoe voor besprekingen, en af en toe komt iemand van daar tot in Uvira waar ik werk. Maar eigenlijk heb ik weinig nood aan andere blanken rond me.

- Hoe werken jullie met de kinderen die in jullie centrum aankomen?

Ik zal je het verhaal van Maliamungu vertellen. Hij was veertien toen de rebellen langskwamen in zijn dorp en enkele kinderen vorderen om materieel te dragen. Eens in het kamp, werden ze daar vastgehouden. Maliamungu kreeg de opdracht een post in de brousse te bewaken. Op een dag kwam hij daar zijn broer tegen. Die wist van het bestaan van ons centrum en drukte Maliamungu op het hart te vluchten. Dat deed hij enkele dagen later, samen met drie vrienden. Zoals we altijd doen in een eerste fase, nam één van mijn medewerkers contact op met het gezin. Meestal zijn de ouders wel bereid hun kinderen opnieuw in het gezin op te nemen. Daaraan zie je dat bij hen stilaan toch weer vertrouwen groeit in de staat.

In Uganda

heb ik God

opnieuw

ontdekt.

Het klinkt

misschien raar,

maar ik sprak

daar veel

met Hem

Dan kijken we naar de toekomstdromen van het kind zelf. Maliamungu was intussen zestien. Aangezien hij de oudste was en zijn vader overleden, lag het in de lijn van de verwachtingen dat hij een beroep zou leren om de kost te winnen. We boden hem een opleiding motormechaniek aan. Nadien mocht hij blijven werken in het atelier waar hij stage liep. Zo verdient hij nu zijn kostje, al is het niet veel. Samen met enkele andere leerlingen hoopt hij ooit een eigen atelier te beginnen. Intussen vervolmaakt hij zich

door ook in andere werkplaatsen stage te lopen.

We hebben ook een zeepmakerij, een kapsalon en een bakkerij waar de gasten een vak kunnen leren. Andere kinderen kunnen we in samenwerking met hun ouders opnieuw op school sturen. Die laatste maken de beste kans om hun situatie echt te verbeteren. Van de werkenden vindt zo'n zestig procent opnieuw zijn draai. Soms lukt het niet. Je geeft enige verantwoordelijkheid in een atelier, en prompt wordt het werkgerief onder elkaar verdeeld en zie je niemand nog terug... Maar zo gauw zijn ze niet van ons af. Sinds we heel concreet van start gingen in maart 2006 vingen we 185 kinderen op. Binnenkort begin ik overigens een tweede opvangcentrum honderd kilometer zuidelijker, waar nog meer Maimaigroepen actief zijn.

- Hoe lang wil je dit nog doen?

Zo lang mogelijk. Telkens als ik even in België ben, merk ik dat ik het moeilijker heb met dat jachten en jagen. Tijd en relaties krijgen zoveel meer ruimte in Afrika. In Uganda heb ik God opnieuw ontdekt. Het klinkt misschien wat raar, maar ik sprak daar veel met Hem. Ik ervoer Hem als de persoon van wie ik kracht krijg, die achter me staat. Voor de rest ben ik een echte avonturier. Er zit gewoon een onweerstaanbare drang in mij om met deze mensen samen te zijn.

© Wim Hendrix